

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3261/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.307/2015/5. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.638.559/2014/8. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.M.727/2011/56. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2016. május 18-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amit az Alkotmánybíróság főtárgyának felhívására 2016. június 11-én kiegészített.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben a Kúria Mfv.I.10.307/2015/5. számú ítélete, valamint az annak alapjául szolgáló Fővárosi Törvényszék 4.Mf.638.559/2014/8. számú ítélete, illetve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.M.727/2011/56. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó munkaügyi pert indított, miután munkáltatója 2011. január 17-én kelt rendes felmondással, 2011. február 22-ei hatállyal megszüntette munkaviszonyát.
- [4] Az indítványozó munkaügyi bírósághoz fordult és keresetében többek között átalány-kártérítés és elmaradt munkabér megfizetését kérte. Az indítványozó az elmaradt munkabérre vonatkozó követelése körében előadta, hogy 2011. február 22-től 2011. július 31-ig egy magyarországi banknál dolgozott, ahol a havi munkabére 600 000 forint volt, lényegesen kevesebb, mint a munkáltatónál elért 1 057 838 forint havi átlagkeresete, ezért ezen időszakra a két összeg különbözete megilleti. 2011. szeptember 5-én pedig elhelyezkedett az ING Banknál Hollandiában, ahol havi 4 968,74 euró fizetést kapott. Erre az időszakra álláspontja szerint a megszerzett jövedelmét a külföldi életvitelére tekintettel kell megítélni, hiszen annak reálértéke (vásárlóerő-paritása) Hollandiában jelentősen kisebb, mint Magyarországon. Hivatkozása szerint közgazdaságilag elfogadott kimutatás alapján Hollandiában a jövedelem vásárlóértéke 54%-kal kisebb, mint Magyarországon, viszont az adóterhelése nagyobb, mert az 42%, illetve 52%, szemben a magyarországi 20,34%-kal. Másodlagosan elmaradt jövedelemként kártérítés jogcímén is előterjesztette erre az időszakra az igényét arra hivatkozással, hogy őt kár érte azzal, hogy bár magasabb Hollandiában a jövedelme, azonban annak reálértéke, vásárlóértéke kevesebb, mint ha Magyarországon dolgozott volna továbbra is, az ott elért jövedelemért. Harmadlagosan – fenntartva az egész időszakra elmaradt munkabér iránti igényét is – kérte, hogy a bíróság kezelje külön a magyarországi, illetve a külföldi munkavégzéssel összefüggésben megtérült jövedelmeket. Kárigényként a Hollandiában felmerült lakhatási és utazási többletköltségeit 6 947 342 forint összegben terjesztette elő.
- [5] A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2013. május 28-án kelt közbenső-részítéletében megállapította, hogy a munkáltató jogellenesen szüntette meg az indítványozó munkaviszonyát. Ez az ítélet 2013. július 3-án, első fokon jogerőre emelkedett. Az ítéletben a bíróság megállapította, hogy az indítványozó munkaviszonya az ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg. Ezt követően a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (mint a Fővárosi Munkaügyi Bíróság jogutódja, a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 25.M.727/2011/56. számú ítéletében az indítványozó keresetét túlnyomórészt alaposnak találta, és többek között hét havi átlagkereset megfizetésére kötelezte a munkáltatót, az elmaradt munkabér vonatkozásában viszont a keresetet elutasította.
- [6] A Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 100. § (6) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság alaptalannak találta az elmaradt munkabér iránti igényt. Álláspontja szerint az elmaradt munkabér csak akkor illeti meg a munkavállalót, ha ténylegesen és igazolhatóan kiesett jövedelme van, továbbá a munkavállaló vesztesége nem hónapról hónapra, hanem a teljes időszak összevetésével állapítható meg.

Az indítványozót keresetvesztés nem érte, mert 2011. március 1-jétől szeptember 5-éig ugyan kevesebb volt a jövedelme, mint amennyit a munkáltatójánál elérhetett volna, azonban 2011. szeptember 5-étől lényegesen meghaladta azt.

- [7] 1.2. Az indítványozó fellebbezett és az elmaradt munkabérre vonatkozó rendelkezés megváltoztatását kérte. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 4.Mf.638.559/2014/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében helybenhagyta. Döntése indokolásában kiemelte, hogy a más országbeli vásárlóerő-paritás, illetve a külföldi életvitel kialakításához kötődő költségek nem vehetők figyelembe, mert nem hozhatók okozati összefüggésbe a munkáltató jogellenes intézkedésével. Ezek kártérítésként sem igényelhetők, mert nem állapítható meg okozati összefüggés a munkáltató intézkedése és az indítványozó külföldi munkavállalása között.
- [8] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolásában rámutatott, hogy az eljáró bíróságok a bírói gyakorlatnak megfelelően vették figyelembe az indítványozó átlagkeresetét, valamint a teljes időszakban megtérült munkabérét. Kiemelte, hogy az elmaradt munkabér számításánál helyesen állították szembe egymással az eljáró bíróságok a munkáltatónál elért átlagkereset bruttó összegét a máshonnan megtérült munkabér bruttó összegével, amelyet a valutában megkapott kereset vonatkozásában jogszerűen az esedékes árfolyammal számították át a magyar pénznemre. Helyesnek vélte a számítás alapján levont következtetését a bíróságoknak arról, hogy az indítványozónak nincs a felmondástól a munkaviszonya megszűnéséig számítottan elmaradt munkabére, amelyet a munkáltatótól az Mt. 100. § (6) bekezdés alapján jogszerűen igényelhetne.
- [9] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogait (az egyenlő bánásmódhoz való alapjog, illetve az alapjogok gyakorlása során az indokolatlan hátrányos megkülönböztetés tilalma) a XIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tulajdonhoz való jogához kapcsolódóan, továbbá hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes tárgyaláshoz való joga is sérült.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. és XV. cikkeivel összefüggésben előadta, hogy munkaviszonya jogellenes megszüntetésének egyik jogkövetkezménye, hogy munkáltatónak meg kell térítenie a munkavállaló kiesett jövedelmét, azzal, hogy a káron szerzés általános elve miatt, levonásba kell helyezni azt a részt, ami máshonnan megtérül. Állítása szerint számára mind az Mt., mind az Alaptörvény (alkotmányjogi értelemben vett) tulajdonosi jogokat keletkeztet a kiesett bérére vonatkozóan.
- [11] Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták helyzetét, hogy külföldön él és dolgozik. Emiatt az egymással szembeállított, megtérült, illetve kiesett jövedelmek nem azonos országból származtak, nem azonos értékűek (egész más vásárlóerővel bírtak) és egész másként lettek adóztatva. Azzal, hogy az eljáró bíróságok a munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt elmaradt bér kiszámításánál figyelmen kívül hagyták lakóhely (és munkavégzés) szerinti országát, és úgy kezelték, mintha időközben megtérült jövedelme Magyarországról származna, indirekt diszkriminációt alkalmaztak vele szemben.
- [12] A támadott ítéletek ezért az indítványozót hátrányos megkülönböztetésben részesítik egy másik, magyarországi munkavállalóhoz képest, akinek a jövedelme lényegesen többet ér egyrészt a magasabb magyarországi vásárlóerő, másrészt a lényegesen kisebb adóterhelés miatt.
- [13] Az indítványozó további állítása szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált joga is sérült, mert nem teljesült, hogy ügyét tisztességes módon, észszerű határidőn belül és azt kellően indokolva bírálják el az eljáró bíróságok. Ebben a körben az indítványozó egyrészt arra hivatkozott, hogy az eljárás indokolatlanul elhúzódott. Másrészt azt panaszolta, hogy a Kúria a döntésében egyáltalán nem vizsgálta a különböző országokból származó jövedelmek összehasonlításának módját és a vásárlóerő paritás alkalmazhatóságát, nem foglalkozott a munkavállalót ebből adódóan érő hátrányos helyzet lehetséges kezelésével, és nem adott számot ennek mellőzése okáról, holott a felülvizsgálati kérelem ezt is nagy alapossgal járta körül, és számos érvet sorakoztatott fel ennek fontosságáról. Ez az eljárás a panaszos – jogesetekkel is alátámasztott – állítása szerint mind az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB), mind a magyar Alkotmánybíróság értelmezési gyakorlatával ellentétes.

- [14] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [18] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [19] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság ennek vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [21] 3.1. Az indítványozó az elmaradt bérének számításával összefüggésben a tulajdonhoz való jogának sérelmére hivatkozott.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való joggal összefüggésben kialakított töretlen gyakorlata alapján az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikke tekintetében azt a korábbi gyakorlatát is fenntartotta, amelynek értelmében a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. A tulajdonjog alkotmányos védelmének a polgári jogi tulajdonon kívüli, egyéb vagyoni értékű jogokra való kiterjesztése mögött a tulajdonnak az egyén autonómiavédő funkciója áll.
- [23] A 3209/2015. (XI. 10.) AB határozatban azt mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy „[a] tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont védi, ezért a meg nem szerzett munkabérre nem terjed ki a tulajdonjog alkotmányos védelme. Az elmaradt munkabér kompenzációjának a rendeltetése, hogy a munkakeresés időszakában, az ismételt munkavállalásig terjedő időben egyfajta anyagi jellegű támogatást nyújtson, amely a megélhetés biztosítását célozza, ennek megállapítása azonban differenciált munkajogi kezelést igényel, amelyet nem lehet közvetlenül levezetni az alkotmányos tulajdonvédelemből” (Indokolás [71]–[72]).
- [24] Alkotmányos tulajdonjogának sérelmére tehát az indítványozó jelen ügyében alaptalanul hivatkozott, mert a fentiek alapján az elmaradt munkabérre vonatkozó bírói jogértelmezés – ezzel az alapjoggal összefüggésben – nem eredményezhetett a döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [25] 3.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikkében és XXVIII. cikkében biztosított alapjogaival összefüggésben kifejtett további aggályai valójában a bírósági döntések irányának, az elmaradt munkabér és a felmerült kár számításának szakjogi felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [26] 3.3. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz az Abtv. 29. §-ában előírt olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely érdemi alkotmánybírósági el-

járáásra okot adhatna. Az Alkotmánybíróság nem észlelt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában támasztott követelménynek.

- [27] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/953/2016.

